

Zondag 24 april 2016 - Verlangen naar liefde

Gelezen: Hooglied 4: 1-8, Hooglied 5 : 2 – 8,
Hooglied 7 : 7 – 10, Hooglied 8 : 6-7

Enige discussie in de afgelopen week aan de keukentafel.
Kunnen we dit lezen? Deze woorden uit het Hooglied op
zondagmorgen in de kerk? Maar, het staat in de Bijbel. En soms
horen we ook de meest gruwelijke verhalen, die ook in de Bijbel
staan. Waarom dit dan niet?

Daarom gelezen uit Hooglied. Het boek van verlangen.

Waar verlangen mensen naar?

Kunt u dat voor uzelf zeggen?

Meestal denken we dan aan de vervulling van heel menselijke
wensen en behoeften. We verlangen naar liefde en een zinvol
leven, naar gezondheid en een zekere welvaart, naar een fijne
relatie of naar kinderen,
naar ontplooiing van onszelf.

Daar is op zich niets mis mee. Dergelijke verlangens kunnen ons
geweldig stimuleren om iets te bereiken. Dergelijke verlangens
doen ons soms uitstijgen boven onszelf.

Maar zijn dit werkelijk onze diepste verlangens?

En als sommige van deze verlangens nu eens nièt worden
vervuld, wat blijft er dan voor ons over?

Misschien komen we onze diepere verlangens wel op het spoor
tijdens ervaringen van intens geluk, al zijn die vaak maar kort.
Wat je raakt, wat je diep ontroert, het drukt iets uit van een
verlangen, dat soms even wordt vervuld.

Wanneer je getroffen wordt door een sprekend schilderij of
mooie muziek,

wanneer je jezelf deel weet van de bloeiende natuur, wanneer je
verliefd bent

of geraakt wordt door de glimlach van een kind,
wanneer je meegenomen wordt door de liturgie of een bepaald
lied,
of wanneer alles stil wordt om je heen en in jezelf..... soms
ervaar je dan even iets van een thuis komen, iets van een diepe
vrede met jezelf, met de mensen om je heen, met een
werkelijkheid groter dan jezelf.
Je mag er dan zijn zoals je bent, en het leven is goed zoals het is.
Is dat niet waar we ten diepste naar verlangen?
Vaak dringen we dit verlangen echter weg met ons verstand, of
gewoon omdat de situatie dat van ons vraagt.

We willen niet zeuren, maar flink zijn; niet dromen, maar
doorzetten.
Want het is waar: wanneer je toegeeft aan je verlangen, dan ben
je ook kwetsbaar.
Dan ervaar je gemis, als je verlangen niet wordt vervuld of als
degene naar wie je verlangen uitgaat je ontvalt.

Dan ervaar je diep in jezelf soms een grote leegte, ook al is je
bestaan nog zo gevuld.
En gemis en leegte doen pijn, heel veel pijn.
Dan maar liever je tranen verdringen, sterk zijn, jezelf wapenen
tegen die zeurende pijn van binnen.
Maar het verlangen naar vervulling blijft:
het verlangen naar heelheid, echtheid, schoonheid, tederheid, het
verlangen naar liefde,
het verlangen naar God misschien.....

In het boek Hooglied wordt het verlangen niet weggedrukt.
Integendeel.

In dit 'lied der liederen', zoals de Hebreeuwse benaming luidt, geven een meisje en een jongen onbevange stem aan hun verlangen naar elkaar.

Ze verlangen er naar om samen te zijn, om elkaar te beminnen, en ze bezingen elkaars schoonheid.

Hun verlangen is totaal en alles overheersend: het is lichamenlijk en geestelijk, erotisch en religieus, het is wederkerig en gelijkwaardig.

Zij verlangt naar hem, en hij verlangt naar haar.

Over en weer zijn zij voor elkaar tot een bron van vreugde en vervulling.

Voor mystici is het boek Hooglied hierdoor altijd een bron van inspiratie geweest,

maar voor gezagsdragers in synagoge en kerk lag dat anders.

De joodse rabbijnen hebben stevig met elkaar gediscussieerd over de vraag of het Hooglied wel in de canon thuishoorde.

Is dit een boek dat zingt van de liefde tussen God en zijn volk, of is het gewoon een verhaal over de liefde tussen een man en een vrouw?

Men had en heeft soms nog steeds moeite met deze liefdesliederen, die onbevange de verrukkingen van de aardse liefde tussen man en vrouw bezingen.

Vaak koos men daarom voor een allegorische uitleg, het Hooglied als beeldspraak.

De hartstochtelijke liefde van het meisje en de jongen wordt dan uitgelegd als een weerspiegeling van de grote liefde tussen God en mensen.

In de traditie van Israël en van de Kerk wordt het Hooglied niet alleen gelezen als een lied over de soms bitterzoete mengeling van vinden en verliezen van de menselijke liefde, maar ook als een lied over God en zijn volk.

De mens zoekt, verlangt, vraagt en smeekt:
'Waar is God?'

En God is de minnaar die buiten staat, die klopt op de deur van het hart van zijn geliefde.

Het lied weerspiegelt daarmee ook de tragiek van de omgang van God en de mensen. Want ondanks ons verlangen naar geborgenheid en beschutting, ondanks ons verlangen naar God

kunnen, willen of durven wij ons niet over te geven aan het antwoord dat de Schrift in vele toonaarden geeft: 'God is daar, waar men Hem binnenlaat'.

En God?

Vanwege zijn liefde wil Hij zich niet opdringen.

Hij laat zijn geliefde de vrijheid en gaat in stilte weg.

En wij blijven achter, met nog meer vragen en pijn in het hart dan voorheen.

'Als jullie mijn lief vinden, zeg hem dan, dat ik ziek van liefde ben.....'

Nu is zo'n allegorische uitleg zeker geoorloofd, als we maar niet vergeten dat het Hooglied allereerst een heel menselijk lied van verlangen is.

Een lied van verlangen naar liefde. Misschien dat het ons juist daarom zo aanspreekt.

In de liefde tussen mensen onderling of tussen mensen en God gaat het echter lang niet altijd als vanzelf.

We zoeken elkaar te bereiken en te beminnen, maar er treedt nogal eens verwijdering op.

‘Toen sprong ik op, ik ging mijn geliefde opendoen..... En ik deed open voor mijn lief, maar hij was weg, mijn lief was weggegaan..... Ik zocht hem, maar ik vond hem niet, ik riep hem, maar hij antwoordde niet’.

Het meisje verwoordt hier haar verlangen, dat niet wordt vervuld.

Ze is vertwijfeld, haar geliefde blijkt ongrijpbaar en onvindbaar. Het meisje is volkomen eerlijk naar zich zelf. Ze drukt haar verlangen niet weg. Integendeel, ze geeft toe aan haar verlangen en gaat op zoek.

Ze ontmoet hindernissen tijdens haar zoektocht naar de geliefde. De wachters van de muren, ze vinden haar, ze slaan haar, ze verwonden haar en ze rukken haar de sluier af.

Het meisje is letterlijk ziek van liefde, ziek van verlangen.....

Twee maal is er in het Hooglied sprake van zo’n moment van verwijdering tussen de geliefden.

Van een zoeken, maar niet vinden.....

Van een verlangen, dat niet wordt vervuld.....

zoals velen van ons dat helaas ook wel meemaken.

In het boek Hooglied vinden het meisje en de jongen elkaar echter ondanks alle misverstanden en hindernissen weer terug.

Door de ontredde van de breuk heen komen ze tot een verdiept vertrouwen in elkaar.

Sterk als de dood is hun liefde, het is een vuur dat niet te blussen is.

Het meisje in Hooglied gaat op zoek, ze vindt haar geliefde en wordt door hem gevonden.

De liefde overwint alles, het verlangen wordt vervuld.

Zo beschrijven vele gelovigen vroeger en nu hun bijzondere religieuze ervaringen. Van momenten dat zij een bijzondere Aanwezigheid hebben ervaren, momenten waarin ze diep werden geraakt.

Momenten van een helder zien, momenten van je onverklaarbaar getroost weten ondanks alles, momenten van vervulling.

Maar dit soort momenten duren meestal maar kort.

Juist mensen die er intens naar verlangen om God te zien of te ervaren, hebben dikwijls weet van een grote leegte wanneer ze helemaal niets van God ervaren.

Wij kunnen soms ook dat gevoel hebben dat ons gebed niet door het plafond heen komt. Dan is ons leven en geloven een zoeken, nooit verzadigd zijn.

En daarom is het toch ook dat we als gemeente van Christus elke week samenkomen om het verlangen naar liefde en het visioen van vrede levend te houden.

Om te zingen, te bidden, te spreken en te zwijgen.

We komen samen met het verlangen en in de verwachting dat Gods liefde ons zal leiden, dat wij elkaar in liefde zullen aanvullen. Als vuur en ijzer, zuur en zout.

En zo met elkaar leven in lief en leed.

Loosdrecht, Gereformeerde Kerk,

ds. Hillegonda Ploeger